

Samen de uitzonderlijke en universele waarde van Werelderfgoed “Droogmakerij De Beemster” bewaren

Middenbeemster, 21 juni 2011

hoogheemraadschap
**Hollands
Noorderkwartier**

Rijksdienst voor het Cultureel Erfgoed
*Ministerie van Onderwijs, Cultuur en
Wetenschap*

Inhoud

Samenvatting en leeswijzer	3
1. Uitzonderlijke en universele waarde van De Beemster	5
2. Samen de waarde van De Beemster bewaren	6
3. Verdeling verantwoordelijkheden	7
4. Werkafspraken tussen de partners	9
4.1 Afstemming	9
4.2 Bijdrage aan het managementplan	9
4.3 Overlegstructuur en sturing	9
Bijlage 1: (RETROSPECTIVE) STATEMENT OF OUTSTANDING UNIVERSAL VALUE	11
Bijlage 2: Convenant tussen de gemeente Beemster en het waterschap De Waterlanden	13

Samenvatting en leeswijzer

Dit document bevat de afspraken tussen de vier publieke gebiedspartners die betrokken zijn bij de instandhouding van het UNESCO Werelderfgoed Droogmakerij De Beemster. De recente ervaring heeft geleerd dat wanneer gebiedspartners elkaar vroegtijdig opzoeken, oplossingen ontstaan die op een creatieve manier invulling geven aan zowel de verantwoordelijkheid het Werelderfgoed in stand te houden als aan andere maatschappelijke behoeften.

De afspraken in dit document zijn gemaakt om een goede samenwerking tussen de publieke gebiedspartners te bevorderen. Die samenwerking krijgt op twee manieren vorm:

- A. Partijen wisselen vroegtijdig informatie uit over voornemens voor beleid en uitvoering in het gebied van het Werelderfgoed Droogmakerij De Beemster en zoeken – met behoud van ieders verantwoordelijkheid en bevoegdheid – naar mogelijkheden om deze voornemens af te stemmen en zorgvuldig in te passen in het gebied.
- B. Onder trekkerschap van de siteholders, de gemeente Beemster en Hoogheemraadschap Hollands Noorderkwartier, leveren partijen een inhoudelijke bijdrage aan de totstandkoming van een managementplan. Een dergelijk plan is een door UNESCO verplicht gesteld document waarin beschreven wordt op welke manier de instandhouding van het Werelderfgoed wordt geborgd.

De in dit document beschreven afspraken beslaan dus uitsluitend het *proces* van samenwerking. *Inhoudelijke* afspraken worden in de context van het managementplan afgewogen.

In dit document worden de volgende afspraken beschreven:

- A. Gebiedspartners spreken uit de uitzonderlijke universele waarde, kenmerkend voor de droogmakerij, te allen tijde in beleid op het terrein van cultuurhistorie, ruimtelijke ordening, infrastructuur, water en in planologisch, beheers- en onderhoudsmatig opzicht te handhaven en waar mogelijk te versterken.
- B. De gemeente Beemster coördineert de afstemming van ontwikkelingen in het gebied.
- C. Elke gebiedspartner wijst een ambtelijke contactpersoon aan voor de uitvoering van de afspraken in dit document.
- D. Alle gebiedspartners vertalen deze afspraken in hun eigen werkprocessen en spreken af samen te werken en informatie uit te wisselen.
- E. Voor het eind van 2012 komen partijen tot het op- en vaststellen van het Managementplan. De gemeente Beemster treedt op als trekker. De overige partijen leveren een bij hun verantwoordelijkheid passende bijdrage. Het Managementplan wordt opgesteld volgens de eisen die UNESCO daaraan stelt, conform de Operational Guidelines for the Implementation of the World Heritage Convention (januari 2008).
- F. Gebiedspartners informeren elkaar vroegtijdig over ontwikkelingen in het gebied waarvan zij weten dat deze plaatsvinden of die zij initiëren. De gemeente Beemster coördineert deze informatieuitwisseling.
- G. Gebiedspartners spreken af tweemaal per jaar op ambtelijk niveau overleg te voeren. De doelen van dit overleg zijn: bespreken van de totstandkoming van het Managementplan en informeren over nieuwe ruimtelijke ontwikkelingen en afstemming van beleid. Hiervoor gelden de volgende afspraken:
 - o Het overleg bestaat uit de ambtelijke contactpersonen van de gebiedspartners.
 - o De gemeente Beemster roept het overleg bijeen en treedt op als voorzitter.
 - o Op verzoek van een van de partners kan de gemeente Beemster besluiten buiten de reguliere cyclus een overleg te organiseren.
 - o Eind 2012 bepalen de partners of de frequentie van het overleg moet worden aangepast.
- H. Er is een stuurgroep Managementplan Werelderfgoed Beemster met als doel het bereiken van overeenstemming op lastige onderwerpen in het Managementplan. Van deze stuurgroep zijn bestuurlijk verantwoordelijken van de gebiedspartners lid. De gemeente Beemster roept de stuurgroep minimaal eenmaal bij elkaar en zit het overleg voor. De stuurgroep bespreekt het concept-Managementplan alvorens het wordt vastgesteld. Bij de vaststelling van het Managementplan wordt bezien op welke manier bestuurlijk overleg definitief vorm krijgt.

Leeswijzer

Dit document kent de volgende opbouw:

Hoofdstuk 1 beschrijft bij wijze van inleiding de uitzonderlijke en universele waarde van het Werelderfgoed Droogmakerij De Beemster. Daarbij wordt de beschrijving gehanteerd zoals die is opgenomen in het Statement of Outstanding Universal Value (SoOUV).

In hoofdstuk 2 wordt ingegaan op de aanleiding voor dit document: de wens om tot een goede publieke samenwerking te komen.

Hoofdstuk 3 geeft aan op welke manier de verschillende partijen betrokken zijn bij de instandhouding van het Werelderfgoed. Hierbij is uitgegaan van bestaande wet- en regelgeving.

In hoofdstuk 4 zijn de werkafspraken opgenomen die de partijen onderling gemaakt hebben.

Een tweetal bijlagen completeert dit document:

- Bijlage 1 bevat het Statement of Outstanding Universal Value
- Bijlage 2 bevat het eerder gesloten convenant tussen gemeente Beemster en Hoogheemraadschap Hollands Noorderkwartier over de invulling van het siteholderschap.

1. Uitzonderlijke en universele waarde van De Beemster

Het Werelderfgoedcomité van UNESCO besloot in 1999 de polder De Beemster in te schrijven op de Werelderfgoedlijst. De argumentatie hiervoor is beschreven in het nominatiedossier en later nog eens uitgewerkt in het "Statement of Outstanding Universal Value (SoOUV)"¹, een document dat UNESCO sinds enkele jaren verplicht stelt.

Polder De Beemster – gedateerd 1612 – is een buitengewoon voorbeeld van een droogmakerij in Nederland. Het goed geordende landschap van kavels, wegen, dijken en dorpen in de polder, waarin de idealen van de Oudheid en de Renaissance zijn toegepast, is intact gebleven.

Belegging van kapitaal in grond, behoefte aan landbouwgrond en buitenverblijven en de wil om de strijd tegen het water te winnen waren de voornaamste redenen om het binnenmeer De Beemster toen droog te maken.

Polder De Beemster is een door de mens gemaakt agrarisch landschap met een mathematische landindelingsstructuur gebaseerd op een systeem van vierkanten, die voor die tijd uniek was. Een aantal vierkanten tezamen vormt een rechthoek met de ideale verhouding van 2:3, bekend als de 'Gulden snede'. Deze manier van landindeling kan worden teruggevonden in de Klassieke ontwerptheorieën die tijdens de Renaissance opnieuw opleefden. De wegen in de polder lopen van noord naar zuid en van oost naar west met gebouwen langs de wegen.

Naast het grid van wegen, waterwegen en landerijen bestaat de polder uit een ringdijk en ringvaart, relatief hooggelegen wegen met laanbeplanting, monumentale stolpboerderijen, vijf forten die onderdeel uitmaken van de Stelling van Amsterdam en uit de dorpen Middenbeemster, Noordbeemster, Westbeemster en Zuidoostbeemster.

Polder De Beemster is een meesterwerk van creatieve planning, waarin de idealen van de Oudheid en de Renaissance zijn toegepast in het ontwerp van een droogmakerijlandschap. Het innovatieve en visionaire landschap van de polder De Beemster heeft diepe en blijvende invloed gehad

op droogmakingsprojecten in Europa en daarbuiten. De totstandkoming van de polder De Beemster markeert een grote stap vooruit in de relaties tussen mens en water in een belangrijke periode van sociale en economische ontwikkeling. Droogmakerij De Beemster is daarmee een door mensen geschapen creatief meesterstuk, waarbij de 17e-eeuwse idealen nog steeds goed waarneembaar zijn in het totale gebied.

De uitzonderlijke en universele waarde van De Beemster wordt tot ver over de landsgrenzen erkend.

¹ '(Retrospective) statement of outstanding Universal value' (concept), voorjaar 2011. Dit document wordt naar verwachting door het Werelderfgoedcomité vastgesteld in zijn vergadering van zomer 2012. Zie bijlage 1.

2. Samen de waarde van De Beemster bewaren

De gemeente Beemster heeft als siteholder van het Werelderfgoed De Beemster het initiatief genomen om te komen tot afspraken met betrokken overheden. Dit ter voorbereiding op de uitwerking van een door UNESCO verplicht gesteld Managementplan waarin het behoud en beheer van het Werelderfgoed duurzaam wordt verankerd.

De recente ervaring heeft geleerd dat wanneer partijen elkaar vroegtijdig opzoeken, oplossingen ontstaan die op een creatieve manier invulling geven aan zowel de verantwoordelijkheid het Werelderfgoed in stand te houden als aan andere maatschappelijke behoeften. Een mooi voorbeeld is de oplossing voor de waterbergingsopgave waarin 'des Beemsters' op een constructieve manier gezocht is naar realisatie van bergingspotentieel met behoud van het unieke van de polderstructuur. Een ander voorbeeld is de inpassing van de provinciale weg N509, waarin met inspiratie door de provinciaal adviseur voor ruimtelijke kwaliteit een oplossing is gevonden voor een verkeersveilige en cultuurhistorische inpassing. Ook de ruimtelijke inpassing van de uitbreiding van de CONO kaasfabriek is een mooi voorbeeld hoe vele betrokkenen zich gezamenlijk buigen over de vraag hoe potentieel tegenstrijdige belangen op een creatieve manier verbonden kunnen worden. Met succes.

Bij de instandhouding van de waarde van het Werelderfgoed De Beemster zijn niet alleen publieke partijen betrokken. Bewoners, ondernemers en maatschappelijke organisaties zijn belangrijke betrokkenen. Zij hebben er recht op dat publieke partijen onderling hun inzet goed afstemmen: dat voorkomt onduidelijkheid en onrust. Op welke manier bewoners, ondernemers en maatschappelijke organisaties bij het beheer van het Werelderfgoed zijn betrokken, wordt uitgewerkt in het Managementplan. Uiteraard worden zij ook betrokken bij het opstellen van het managementplan: op een passend moment en op een passende wijze.

Met de afspraken in dit document willen de betrokken publieke partijen voor de instandhouding van de unieke waarden van het Werelderfgoed – de gemeente Beemster, Hoogheemraadschap Hollands Noorderkwartier, de provincie Noord-Holland en de Rijksdienst voor het Cultureel Erfgoed – hun verantwoordelijkheid nemen en verder invulling geven aan een samenwerking waarin afstemming van de plannen in een vroegtijdig stadium een cruciaal en natuurlijk onderdeel van het werk is.

3. Verdeling verantwoordelijkheden

Bij de totstandkoming van dit document is op bestuurlijk niveau, of gemandateerd ambtelijk niveau, gesproken met de volgende partijen.

- Gemeente Beemster
- Hoogheemraadschap Hollands Noorderkwartier
- Provincie Noord-Holland
- Ministerie van Onderwijs, Cultuur en Wetenschappen (OCW), Rijksdienst voor het Cultureel Erfgoed
- Ministerie van Economie, Landbouw en Innovatie (EL&I)

Met deze partijen is gesproken over de inhoud en opzet van de afspraken. De gesprekken hebben ertoe geleid dat het ministerie van EL&I uiteindelijk geen partij is in deze afspraken, vanwege de decentralisatie van het beleid voor Nationale Landschappen naar de provincies.

Uiteindelijk zijn daarmee de betrokken partijen de gemeente Beemster, de provincie Noord-Holland, Hoogheemraadschap Hollands Noorderkwartier en de Rijksdienst voor het Cultureel Erfgoed namens het ministerie van OCW. Hun verantwoordelijkheden zijn als volgt (gebaseerd op vigerende wet- en regelgeving en beleidsplannen):

Partij	Verantwoordelijkheden
Gemeente Beemster	<ul style="list-style-type: none">• Siteholder²• Vaststellen bestemmingsplan• Welstand• Structuurvisie
Hoogheemraadschap Hollands Noorderkwartier	<ul style="list-style-type: none">• Siteholder• Waterbeheer• Weg- en dijkbeheerder
Provincie Noord-Holland	<ul style="list-style-type: none">• Autoriteit op het gebied van de ruimtelijke ontwikkeling en de ruimtelijke kwaliteit, vastgelegd in de Structuurvisie en de daarop gebaseerde leidraad Landschap en Cultuurhistorie• Wegbeheerder voor provinciale wegen• Regionaal sturende rol woningvoorraad• Vertalen nationaal waterbeleid naar de regio (uitvoering door waterschappen)• Programmasturing op het uitvoeringsprogramma Nationaal Landschap Laag Holland• Siteholder voor de Stelling van Amsterdam, die deels overlapt met Droogmakerij De Beemster
Ministerie van OCW Rijksdienst voor het Cultureel Erfgoed	<p>Op Rijksniveau verantwoordelijk voor beleid ten aanzien van Werelderfgoed, cultuurhistorie en archeologie</p> <ul style="list-style-type: none">• Uitvoerder van het Nederlandse Werelderfgoedbeleid• Rapporteert aan UNESCO over instandhouding.• Onderzoek en advies over cultuurhistorische waarden.• Uitvoering Monumentenwet• Subsidieverlener op het gebied van monumenten, archeologie en cultuurlandschap.• Beheert Monumentenregister

De gemeente Beemster en Hoogheemraadschap Hollands Noorderkwartier zijn gezamenlijk siteholder. Om aan die verantwoordelijkheid invulling te geven, hebben zij (een rechtsvoorganger) een convenant gesloten. Dit convenant is opgenomen in bijlage 2.

² Siteholder is de term die in UNESCO-kringen gehanteerd wordt voor de beheerder van een werelderfgoed.

Daarnaast heeft de gemeente Beemster de zorgplicht voor het voeren van een zodanig beleid op het gebied van de ruimtelijke ordening en planologie (bestemmingsplan, structuurvisie en welstandsbeleid), dat de uitzonderlijke universele waarde behouden blijft. De gemeente Beemster laat zich over de verhouding tussen nieuwe ruimtelijke ontwikkelingen en de uitzonderlijke universele waarde adviseren door een daarvoor ingesteld kwaliteitsteam. (project Des Beemsters). De gemeente borgt de cultuurhistorische toets op ruimtelijke ontwikkelingen, ook in de periode na 2012. Tot 2012 is dit belegd in het project Des Beemsters.

Hoogheemraadschap Hollands Noorderkwartier heeft naast de verantwoordelijkheid als siteholder een zorgplicht voor het voeren van beleid op het gebied van goed beheer en onderhoud van de ruimte, zoals wegen inclusief verkeersmaatregelen, het water en de dijken, ter behoud van de geometrische structuur ter zake van de uitzonderlijke inrichting van de droogmakerij, voor zover dat past binnen het wettelijke domein van Hoogheemraadschap Hollands Noorderkwartier.

De provincie Noord-Holland heeft de zorgplicht voor het voeren van een zodanig beleid op het gebied van de ruimtelijke ordening en planologie, dat de uitzonderlijke universele waarde behouden blijven en opdat daarmee het uitzonderlijke karakter van de droogmakerij en derhalve de benoeming tot Werelderfgoed niet in gevaar kan komen. De provincie Noord-Holland heeft dit gerealiseerd door de waarde van droogmakerijen op te nemen als provinciaal belang in de Structuurvisie. Ontwikkelingen met ruimtelijke implicaties worden vroegtijdig afgestemd en zo nodig aangepast met het oog op het behoud van deze waarden. De provincie Noord-Holland laat ruimtelijke plannen en ontheffingsaanvragen toetsen aan de waarden zoals beschreven in de op de structuurvisie gebaseerde Leidraad Landschap en Cultuurhistorie, waarin de kernkwaliteiten van De Beemster beschreven zijn en richtlijnen worden gegeven hoe door de Adviescommissie Ruimtelijke Ordening moet worden omgegaan met deze kernkwaliteiten.

Het Werelderfgoed De Beemster en het Werelderfgoed De Stelling van Amsterdam overlappen elkaar voor een deel. De provincie Noord-Holland is siteholder van De Stelling van Amsterdam.

De Rijksdienst voor het Cultureel Erfgoed bevordert de invulling van het siteholderschap door de gemeente Beemster en het Hoogheemraadschap en adviseert de gebiedspartners hierover in de meest brede zin. De RCE rapporteert periodiek aan UNESCO over de manier waarop het siteholderschap wordt ingevuld.

4. Werkafspraken tussen de partners

4.1 Afstemming

Het gemeenschappelijke doel van de gebiedspartners is om de uitzonderlijke universele waarde van de Droogmakerij De Beemster te beschermen. De ambitie is dat de verschillende betrokken partijen elkaar tijdig op de hoogte brengen en houden van relevante ontwikkelingen, zodat vroegtijdig kan worden afgestemd en publieke partijen zoveel als mogelijk eenheid uitstralen, uiteraard met behoud van ieders verantwoordelijkheid.

Cruciaal is dat de betrokken partijen de uitzonderlijke en universele waarde van De Beemster borgen in zowel het beleid op het terrein van cultuurhistorie, als op dat van ruimtelijke ontwikkeling, infrastructuur en andere ruimtelijk relevante sectoren. Het gaat om een integrale borging van de waarden die het predicaat 'Werelderfgoed' hebben gerechtvaardigd.

De partijen maken de volgende afspraken:

- A. Gebiedspartners spreken uit de uitzonderlijke universele waarde, kenmerkend voor de droogmakerij, te allen tijde in beleid op het terrein van cultuurhistorie, ruimtelijke ordening, infrastructuur, water en in planologisch, beheers- en onderhoudsmatig opzicht gehandhaafd te houden en waar mogelijk te versterken.
- B. De gemeente Beemster coördineert de afstemming van ontwikkelingen in het gebied.
- C. Elke gebiedspartner wijst een ambtelijke contactpersoon aan voor de uitvoering van de afspraken in dit document.
- D. Alle gebiedspartners vertalen deze afspraken in hun eigen werkprocessen.

4.2 Bijdrage aan het managementplan

Gebiedspartners spreken af om voor het eind van 2012 te komen tot het op- en vaststellen van het Managementplan. Organisatie en Managementplan voldoen daarbij aan de eisen die de UNESCO, conform de Operational Guidelines for the Implementation of the World Heritage Convention (januari 2008) daaraan stelt.

In het Managementplan worden de volgende aspecten uitgewerkt:

- Beschrijving van de OUV
- Beschrijving van het Werelderfgoed De Beemster
- Nadere interpretatie van de beschrijving in het door het RCE opgestelde State of Conservation Report (2009)
- Beleid en wet- en regelgeving
- Beschrijving managementopgave
- Beschrijving organisatie, overleg en afstemming
- Managementacties.

Gebiedspartners spreken af:

- E. om voor het eind van 2012 te komen tot het op- en vaststellen van het Managementplan. De gemeente Beemster treedt op als trekker. De overige partijen leveren een bij hun verantwoordelijkheid passende bijdrage. Het Managementplan wordt opgesteld volgens de eisen die UNESCO daaraan stelt, conform de Operational Guidelines for the Implementation of the World Heritage Convention (januari 2008).

4.3 Overlegstructuur en sturing

Er zijn twee hoofdmodellen voor inrichting van de overlegstructuur:

1. Een vaste structuur met een stuurgroep en ambtelijke werkgroep die periodiek bijeen komen.
2. Een projectstructuur gericht op het opstellen van het Managementplan.

Omdat op dit moment moeilijk kan worden ingeschat hoe vaak partijen elkaar zullen moeten ontmoeten, spreken de partijen af om een ambtelijke overlegstructuur in te richten, die zich tot eind 2012 in eerste instantie richt op het Managementplan. Dit ambtelijk overleg komt twee keer per jaar, op initiatief en onder voorzitterschap van de gemeente, bij elkaar.

De aard van polder De Beemster maakt dat vele private partijen (burgers, ondernemers, maatschappelijk middenveld) geraakt worden door de status van Werelderfgoed. De gemeente kan het initiatief nemen om deze private partijen uit te nodigen bij de totstandkoming van het Managementplan in een nader te bepalen vorm een bijdrage te leveren.

Uiteindelijk wordt het Managementplan bestuurlijk geaccordeerd door de gebiedspartners. Bij het opstellen van het Managementplan komen naar verwachting onderwerpen naar boven die om bestuurlijk overleg en besluitvorming vragen. Voordat het Managementplan vastgesteld wordt, roept de gemeente Beemster minimaal eenmaal een stuurgroep bijeen, bestaande uit de bestuurders van de vier gebiedspartners. In de stuurgroep wordt gestreefd naar overeenstemming over de invulling van het Managementplan.

Concreet vertaald spreken de betrokken partijen het volgende af:

- F. Gebiedspartners informeren elkaar vroegtijdig over ontwikkelingen in het gebied waarvan zij weten dat deze plaatsvinden of die zij initiëren. De gemeente Beemster coördineert deze informatieuitwisseling.
- G. Gebiedspartners spreken af tweemaal per jaar op ambtelijk niveau overleg te voeren. De doelen van dit overleg zijn: bespreken van de totstandkoming van het Managementplan en informeren over nieuwe ruimtelijke ontwikkelingen en afstemming van beleid. Hiervoor gelden de volgende afspraken:
 - o Het overleg bestaat uit de ambtelijke contactpersonen van de gebiedspartners.
 - o De gemeente Beemster roept het overleg bijeen en treedt op als voorzitter.
 - o Op verzoek van een van de partners kan de gemeente Beemster besluiten buiten de reguliere cyclus een overleg te organiseren.
 - o Eind 2012 bepalen de partners of de frequentie van het overleg moet worden aangepast.
- H. Er is een stuurgroep Managementplan Werelderfgoed Beemster met als doel het bereiken van overeenstemming op lastige onderwerpen in het Managementplan. Van deze stuurgroep zijn bestuurlijk verantwoordelijken van de gebiedspartners lid. De gemeente Beemster roept de stuurgroep minimaal eenmaal bij elkaar en zit het overleg voor. De stuurgroep bespreekt het concept-Managementplan alvorens het wordt vastgesteld. Bij de vaststelling van het Managementplan wordt bezien op welke manier bestuurlijk overleg definitief vorm krijgt.

Ter bevestiging van de afspraken ondertekend op ... september 2011, te Middenbeemster:

Namens gemeente Beemster,

Namens Hoogheemraadschap Hollands Noorderkwartier,

Namens provincie Noord-Holland,

Namens de Rijksdienst voor het Cultureel Erfgoed,

Bijlage 1: (RETROSPECTIVE) STATEMENT OF OUTSTANDING UNIVERSAL VALUE

Dit document is een concept dat naar verwachting definitief wordt vastgesteld door het Werelderfgoedcomité in zijn vergadering van zomer 2012.

BEEMSTER POLDER, THE NETHERLANDS

Date of inscription	1999
Criteria	(i), (ii), (iv)
Property	7185 ha
	Beemster Municipality, Province of Noord-Holland N52 32 56 E4 54 40
Ref.	899

Brief Synthesis

The Beemster Polder, dating from the early 17th century, is an exceptional example of reclaimed land in the Netherlands. It has preserved intact its well-ordered landscape of fields, roads, dykes and settlements, laid out in accordance with Classical and Renaissance planning principles. The main reasons for draining Lake Beemster in 1612 were capital investment in land, the need for agricultural land and country residences, and efforts to combat flooding. It is a man-made agricultural landscape with a mathematical land division structure that was unique at the time, being based on a system of squares. A number of squares together form a rectangle with the ideal dimensional ratio of 2:3, i.e. the "golden section". This layout of the land can be traced back to Classical design theories that were revived during the Renaissance. The pattern of roads and watercourses runs from north to south and from east to west, with buildings along the roads.

Besides the grid pattern of roads, watercourses and plots of land, the polder is made up of a ring dyke and a ring canal, relatively high-lying roads with avenues of trees, historic farmhouses in the traditional "stolpboerderij" style, five forts that are part of the Defence Line of Amsterdam (itself a UNESCO World Heritage Site), and the villages of Middenbeemster, Noordbeemster, Westbeemster, and Zuidoostbeemster.

Criteria

Criterion (i): The Beemster Polder is a masterpiece of creative planning, in which the ideals of antiquity and the Renaissance were applied to the design of a reclaimed landscape.

Criterion (ii): The innovative and intellectually imaginative landscape of the Beemster Polder had a profound and lasting impact on reclamation projects in Europe and beyond.

Criterion (iv): The creation of the Beemster Polder marks a major step forward in the interrelationship between humankind and water at a crucial period of social and economic expansion.

Integrity

Since it was drained in 1612, the Beemster polder has been a single independent geographical, landscape (man-made), and administrative unit. It is bounded by a continuous dyke, which also forms the boundary of the municipality of Beemster (the site holder). It is therefore an indivisible unit containing all the necessary elements to preserve its relationships and functions.

Authenticity

There has not been any essential change in the intellectual and architectural concept underlying the planning structure of the Beemster polder since it was constructed. The essential key features – important from the heritage perspective – have remained intact. These include the pattern of waterways and roads with avenues of trees, a ring dyke and a ring canal, the historical structure and location of the villages, the ribbon development of farms along the roads, the functional agricultural use of the polder,

and the original dimensions and land division. The characteristic visual spaciousness and openness of the landscape are recognisable almost everywhere and form one of the key features. The copperplate map engraving by Balthasar Florisz van Berkenrode (1643/1644) therefore corresponds almost perfectly to the pattern of main roads, waterways, and plots of land in the current situation. The fifty or so country residences disappeared, however, in the course of the 18th and 19th centuries. In the case of some of them, remains can be found in the form of what used to be service buildings (now farms).

Management and protection requirements

i Overall framework

The Beemster polder is part of the "Laag Holland" National Landscape. National spatial planning policy emphasises the "preservation, management and reinforcement of landscaperelated, cultural, historical and recreational features of the National Landscapes" and deterrence of large-scale property development within them, for example housing, industrial estates, greenhouse horticulture, and infrastructure. The necessary protection and ongoing development of these areas must be set out in and achieved in accordance with the strategic structure agendas and zoning plans. Although a new, national spatial planning policy has been announced (*Ontwerp-Structuurvisie Infrastructuur en Ruimte, 2011*), this will have no detrimental consequences for the Beemster Polder. In order to ensure the necessary protection, the national government will lay down rules governing the content of zoning plans and provincial by-laws in an Administrative regulation on Spatial Planning (*AMvB Ruimte*). The provincial spatial planning policy also aims to maintain and strengthen the characteristics of the open landscape.

The historic village of Middenbeemster has been designated a protected conservation area. Many of the other buildings, for example the historic "*stolpboerderij*" farms, are state protected monuments.

The municipality of Beemster is responsible for preserving, protecting, and guaranteeing the exceptional features of the Beemster polder, and for promoting accessibility and the public's enjoyment of the area.

The Hollands Noorderkwartier Polder Board [*Hoogheemraadschap Hollands Noorderkwartier*] is responsible for the waterways, water retention, and verge planting. There is an overall development policy for the polder, based on its core features and specific identity. That policy forms the decision-making framework for balancing the heritage qualities and the various aims and developments. Spatial planning interventions resulting from social and economic developments are assessed in the light of the World Heritage status of the Beemster polder. Specific projects ensure that the basic principles and results of the policy are included in zoning plans, the Building Aesthetics Policy Document [*Welstandsnota*], and the Strategic Structural Agenda [*Structuurvisie*] so that new developments strengthen the qualities of the World Heritage Site.

The former country residences are the subject of archaeological and heritage investigation, with the option of making the remains visible at one or more locations for educational purposes in the future.

ii. Specific long-term expectations

An administrative agreement for all parties concerned will be drawn up in 2011. Next, a management plan for the World Heritage site will be drawn up, in close relationship to the formulating of a Strategic Structural Agenda, zoning plans, and an Area Agenda [*Omgevingsnota*]. It will be completed by no later than 2012.

Bijlage 2: Convenant tussen de gemeente Beemster en het waterschap De Waterlanden

over beheer en behoud van het Werelderfgoed “de droogmakerij De Beemster”.

CONVENANTPARTIJEN:

Het gemeentebestuur van Beemster, vertegenwoordigd door de waarnemend burgemeester van Beemster, de heer J. Oelen;

Het bestuur van Waterschap De Waterlanden, vertegenwoordigd door de Dijkgraaf, de heer Ir. P.R. Bos;

Hierna te noemen partijen.

HET WERELDERFGOED:

De droogmakerij De Beemster, zijnde tevens het grondgebied van de gemeente Beemster.

Hierna te noemen: de droogmakerij.

GRONDSLAG:

Partijen zijn, bij de plaatsing van de droogmakerij op de lijst van Werelderfgoederen door The World Heritage Comitee van de UNESCO op 1 december 1999, aangewezen tot site-holders van dit Werelderfgoed en worden daarmee aangesproken op management van en verantwoordelijkheid voor het beheer en behoud van de droogmakerij.

VERKLARING:

Partijen verklaren zich bereid om middels dit convenant een aantal concrete afspraken te maken, die ertoe leiden dat zij of hun rechtsopvolgers in staat zijn om, in de geest van de bedoelingen van de UNESCO, de droogmakerij als Werelderfgoed zo goed mogelijk te conserveren, te behouden, te beheren en te exploiteren.

Dat gebeurt op een zodanige wijze dat niet alleen nu, maar ook in de toekomst de mogelijkheid en de bereidheid aanwezig blijft om de droogmakerij op verantwoorde wijze te beheren en te behouden en haar bijzondere cultuurhistorische waarde van een door de mens geschapen cultureel landschap, dat als uniek kan worden beschouwd in de wereldgeschiedenis van de mensheid, te conserveren.

Partijen brengen dit tot uitdrukking binnen de onder hun verantwoording op te stellen plannen op het gebied van land en water.

De gemeente Beemster brengt dit tot uitdrukking binnen de bestemmingsplannen op het gebied van land en water en in andere plannen en beleid.

Het Waterschap De Waterlanden brengt dit tot uitdrukking in het door haar geformuleerde beleid en plannen met inachtneming van de aan het waterschap toebedeelde taken.

AFSPRAKEN TUSSEN PARTIJEN:

1. Ten aanzien van beheer en behoud en educatieve waarden:

Partijen of dier rechtsopvolgers zijn nu en in de toekomst verantwoordelijk voor het goede beheer en onderhoud van de droogmakerij.

Ook spreken partijen af om de cultuurhistorische en educatieve waarde van de droogmakerij uit te dragen ten nutte van het draagvlak onder de eigen bevolking, het cultuurhistorisch toerisme en

alle partijen, die direct betrokken zijn bij het behoud en beheer en het op verantwoorde wijze uitdragen van het Werelderfgoed.

Daarbij gelden de volgende afspraken:

- Het bestuur van Waterschap De Waterlanden heeft een zorgplicht wat betreft het voeren van beleid op het gebied van goed beheer en onderhoud van de ruimte, zoals wegen inclusief verkeersmaatregelen, het water, de dijken, zulks ter behoud van de geometrische structuur ter zake van de unieke inrichting van de droogmakerij, voor zover dat mogelijk en wenselijk is gezien de taakuitoefening van het waterschap.
- Het bestuur van de Gemeente Beemster heeft een zorgplicht wat betreft het voeren van een zodanig beleid op het gebied van de ruimtelijke ordening en planologie, dat de unieke geometrische structuur nimmer aangetast kan worden opdat daarmee het unieke karakter van de droogmakerij en derhalve de benoeming tot Werelderfgoed niet in gevaar kan komen.
- Partijen hebben het voornemen om de geometrische structuren, kenmerkend voor de droogmakerij, te allen tijde in beleid-planologisch, beheers- en onderhoudsmatig opzicht gehandhaafd te houden. Daaronder vallen ook (de structuur van) de wegen en blijvende beplanting van bomen langs deze wegen.
- Partijen nemen q.q. plaats in het bestuur van de Stichting Beemster Werelderfgoed, welke belast is met het uitdragen in cultuurhistorisch en educatief opzicht van het predikaat Werelderfgoed van de droogmakerij en hebben als zodanig directe invloed op beleid en uitvoering ter zake van de wijze waarop deze stichting haar werkzaamheden verricht.
- Partijen vaardigen ieder een daartoe door hen gemandateerde bestuursvertegenwoordiging af in het bestuur van de stichting.

2. Ten aanzien van bestuurlijke en ambtelijke ondersteuning:

Partijen zullen, ter afstemming en ter ijkning van elkaars beleid en uitvoering, zoals genoemd onder punt 1, periodiek op bestuurlijk niveau overleg voeren.

In dit overleg worden bestaand en voorgenomen beleid en uitvoering op het gebied van de ruimtelijke ordening, planologie, beheer en onderhoud en educatie, met betrekking tot het beheer en het behoud alsmede het uitdragen van het cultuurhistorisch belang van de droogmakerij als Werelderfgoed, besproken en op elkaar afgestemd.

Daarbij gelden de volgende afspraken:

- Tenminste twee keer per jaar (voorjaar en najaar) komen partijen bijeen. Deze bijeenkomsten worden vooraf ambtelijk in gezamenlijkheid voorbereid.
- Partijen stellen, voor het doel zoals genoemd in dit convenant, voldoende ambtelijke formatie beschikbaar voor advisering en begeleiding op beleidsmatig- en uitvoerend gebied.

3. Ten aanzien van de waterstaatkundige ruimtelijke inrichting:

Partijen spreken daarbij het volgende af:

- Er wordt terughoudendheid betracht met betrekking tot het dempen van sloten die tot het oorspronkelijke slotenpatroon van de droogmakerij behoren. Voor het Waterschap vormen daarbij evenwel – gelet op de primaire taakstelling en met het oog op een goede waterberging - de Keur en het dempingsbeleid het toetsingskader. Voor de gemeente wordt het toetsingskader vooral gevormd door het bestemmingsplan.
- De structuren, watergangen, sloten dienen in beginsel en binnen de mogelijkheden van hetgeen uit waterstaatkundig oogpunt verantwoord is in het landschap zichtbaar te blijven.

4. Ten aanzien van recreatie en toerisme:

Partijen zullen, met behoud van de geometrische structuur en alle andere cultuurlandschappelijke waarden, zoals vastgelegd in bestemmingsplannen op het gebied van land en water en zoals in overeenstemming is met het doel tot behoud van het Werelderfgoed, de beschikbare ruimte zodanig inrichten dat er een basis mogelijk is en blijft voor kleinschalige en kwalitatieve recreatie en toerisme.

Daartoe werken partijen mee aan initiatieven die zulks bevorderen, door onder meer:

- Medewerking te verlenen aan en te participeren in het intergemeentelijke toeristische project "De Hollandsche Driehoek".
- Het bevorderen van publieke openstelling van eigendommen, die een beeld geven van de waterstaatkundige en cultuurhistorische geschiedenis van de droogmakerij.

- Het cultuurlandschappelijk karakter van de droogmakerij zoveel mogelijk in haar originele staat te conserveren.

5. Ten aanzien van voorlichting en educatie:

Partijen spreken af de voorlichting over en de educatieve waarden van de droogmakerij in gezamenlijkheid uit te dragen en daarvoor ook een gezamenlijke verantwoordelijkheid te dragen. Partijen wijzen het informatiecentrum Werelderfgoed te Middenbeemster aan als steunpunt van voorlichting en educatie met betrekking tot de droogmakerij.

Ter ondersteuning van dit doel spreken partijen af jaarlijks een financiële bijdrage uit hun respectievelijke begrotingen te leveren in de exploitatie van dit informatiecentrum, gerelateerd aan de in het verleden verleende, te indexerende, bijdragen.

Partijen zullen middels hun vertegenwoordiging q.q. in het bestuur van de Stichting Beemster Werelderfgoed inzicht en controle houden op besteding van deze gelden, zoals in dit convenant bedoeld.

6. Ten aanzien van de ruimtelijke ordening en infrastructuur:

Partijen zullen alle plannen en wijzigingen op het gebied van de ruimtelijke ordening en infrastructuur, die betrekking hebben op de inrichting van de droogmakerij, telkenmale tegen het licht houden van en rekening houden met de voorwaarden en achtergronden van plaatsing van de droogmakerij op de lijst van Werelderfgoederen van de UNESCO en al hetgeen nalaten wat deze plaatsing mogelijk kan bedreigen.

ALDUS VERKLAARD EN VASTGELEGD IN DIT CONVENANT:

Middenbeemster, 8 november 2002,

Het gemeentebestuur van Beemster,
Namens deze,

De waarnemend Burgemeester,

J. Oelen

Het Bestuur van Waterschap De Waterlanden,
Namens deze,

De Dijkgraaf,

Ir. P.R. Bos.

Colofon:

Deze notitie is opgesteld door Marcel Benard, Lysias Advies (www.lysiasgroup.com), in opdracht van het Bureau Des Beemsters van de gemeente Beemster. De notitie is afgestemd met vertegenwoordigers van de betrokken partijen:

- Gemeente Beemster:
Han Hefting en Harry Roenhorst
- Hoogheemraadschap Hollands
Noorderkwartier:
Klaas Schaafsma en Gervien Pielage
- Provincie Noord-Holland:
Maaïke Alles en Gerke Veenboer
- Rijksdienst voor het Cultureel Erfgoed:
Dré van Marrewijk

Juni 2011